

CHARAKTERYSTYKA KRYMINALISTYCZNA ZABÓJSTW, POPEŁNIONYCH PRZEZ CUDZOZIEMCÓW NA TERYTORIUM UKRAINY

Bogdan Zamula

*Zdobywca stopnia naukowego doktora filozofii katedry kryminalistyki i
medycyny sądowej Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)
absord@ukr.net*

Streszczenie. Artykuł ujawnia kryminalistyczną charakterystykę zabójstw, popełnionych przez cudzoziemców na terytorium Ukrainy. Przeanalizowano opinię na temat elementów charakterystyki kryminalistycznej. Autor skupia się na głównych elementach charakterystyki kryminalistycznej. Ujawniono sposoby popełniania przestępstw danej kategorii. Podane najczęstsze grupy informacji o śladach, które posłużą jako dowód winy osoby. Opisano charakterystykę osoby sprawcy i ofiary, które będą mieć znaczenie dla procesu dochodzenia.

Słowa kluczowe: charakterystyka kryminalistyczna, zabójstwo, cudzoziemiec, obraz śladu, sposób popełnienia przestępstwa, osoba sprawcy, osoba ofiary.

CRIMINALISTIC CHARACTERISTICS OF INSTITUTIONS INVOLVED BY FOREIGNERS IN THE TERRITORY OF UKRAINE

Bogdan Zamula

*candidate for the Department of Criminalistics and Forensic Medicine of the National
Academy of Internal Affairs, (Kyiv, Ukraine)*

Abstract. The article reveals a forensic description of the murders committed by foreigners in Ukraine. The opinion on elements of forensic characteristics is analyzed. The author focuses on the main elements of forensic characteristics. Methods of committing this category of crimes are revealed. The most common set of trace information is provided, which will serve as evidence of a person's fault. The description of the person of the offender and the victim, which will be important for the investigation process, is disclosed.

Keywords: forensic characteristic, murder, foreigner, trail picture, way of committing, person of the offender, person of the victim.

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВБИВСТВ, УЧИНЕНИХ ІНОЗЕМЦЯМИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Богдан Замула

*здобувач наукового ступеня доктора філософії
кафедри криміналістики та судової медицини
Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)*

Анотація. У статті розкрито криміналістичну характеристику вбивств, учинених іноземцями на території України. Проаналізовано думку щодо елементів криміналістичної характеристики. Автором концентровано увагу на основних елементах криміналістичної характеристики. Розкрито способи вчинення даної категорії злочинів. Надані найпоширеніші групи слідової інформації, яка слугуватиме доказом вини особи. Розкрито

характеристику особи злочинця та потерпілого, які матимуть значення для процесу розслідування.

Ключові слова: криміналістична характеристика, вбивство, іноземець, слідова картина, спосіб вчинення, особа злочинця, особа потерпілого.

Постановка наукової проблеми та її значення. Україна – держава, яка має зв'язки з багатьма країнами світу. Щорічно Україну відвідують мільйони іноземців: хто у справах, хто провідати рідню, а є й така категорія осіб, які прибувають на територію країни і у кримінальних цілях. Сьогодні значного поширення набувають вчинення злочинів іноземцями на території України. Такі злочини завжди перебувають під пильною увагою, як керівництва країни, так і міжнародних партнерів. А саме поширення злочинів міжнародного характеру є одним із нагальних проблем сучасного суспільства та актуальним завданням правоохоронних органів.

Необхідність криміналістичного дослідження вчинення злочинів іноземцями підтверджується і статистичними даними судових та правоохоронних органів України. Так, за 2018 рік до суду направлено 2,2 тис. кримінальних проваджень, де в якості підозрюваних є іноземці. Водночас, кількість зареєстрованих кримінальних проваджень по даній категорії осіб за вказаний період складає 3,8 тис [1].

Особливого занепокоєння, сьогодні, викликає вчинення іноземцями особливо тяжких злочинів, а саме вбивств. Так, із загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень за 2017 рік – 33 вбивства, вчиненні іноземцями. Із них, направлено до суду 27 кримінальних проваджень. За 2018 рік – 26 вбивств, вчиненні іноземцями. Із них, направлено до суду 20 кримінальних проваджень [2].

Крім цього, потреби слідчої й судової практики вимагають комплексного підходу в оновленні криміналістичної методики, а зокрема і розгляду криміналістичної характеристики, як складового елементу методики.

Аналіз останніх досліджень з теми. Окремі проблеми розкриття та розслідування умисних вбивств у сучасних умовах розглядали наступні вітчизняні науковці, а саме: О. О. Андреев, А. О. Антошук, В. П. Бахін, І. В. Борисенко, В. І. Бояров, О. Ю. Булукулов, С. Ф. Здоровко, Ю. Б. Комаринська, М. В. Костенко, І. В. Кубарев, О. С. Саїнчин, В. В. Семенов, В. Л. Синчук, А. В. Старушкевич, В. Ю. Шепітько, А.М. Чорний, Ю.М. Черноус. Але слід констатувати, що багато питань як теоретичного, так і практичного плану залишилися поза увагою дослідників.

Питання особливостей розслідування злочинів, що вчинені іноземцями, досліджувалися О. І. Бастрикіним, Р. С. Белкіним, Н. О. Жуковою, І. І. Когутичем, А. Г. Крамаревим, В. С. Кузьмічовим, В. П. Лавровим, О. І. Олександровою, Л. Д. Удаловою, Л. Г. Шарай та іншими.

Значна кількість наукових досліджень присвячувалась окремим аспектам розслідування. В той час як питання криміналістичної характеристики вбивств, вчинених іноземцями на території України не було предметом окремого дослідження. Праці перерахованих вчених становлять велику теоретичну цінність і практичну значущість, але тим не менше, не охоплюють повного комплексу питань, спеціально присвячених проблемам розслідування вбивств вчинених іноземцями.

Метою статті є дослідження проблеми визначення криміналістичної характеристики злочину, зокрема встановлення, аналіз та висвітлення основних елементів криміналістичної характеристики вбивств, учинених іноземцями на території України.

Виклад основного матеріалу. Основним завданням науки криміналістики є сприяння своїми специфічними засобами та методами ефективній протидії злочинності. Слід відмітити, що на розслідування кримінальних правопорушень, а зокрема вбивств вчинених іноземцями істотно впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники.

До об'єктивних можна віднести:

- відсутність апробованої методики розслідування злочинів, пов'язаних з іноземними громадянами;
- особливості тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій;
- відсутність в управліннях поліції штатних перекладачів, які не лише володіють мовою, а й добре знають юридичну термінологію;

До суб'єктивних факторів можна віднести такі:

- відсутність слідчих, які спеціалізувалися б на даній категорії злочинів;
- несвоєчасність і неякісне проведення невідкладних слідчих (розшукових) дій, що приводить в кінцевому результаті до втрати важливих доказів;
- порушення норм кримінального процесуального законодавства при проведенні слідчих (розшукових) дій;
- відсутність прямої, належної взаємодії між слідчими підрозділами Національної поліції України та працівниками поліції інших країн.

Звичайно, що кожен із цих чинників впливає на ефективне розслідування. Частина із них виходить із потреби вдосконалення законодавства та нормативно-правових актів, які регулюють діяльність суб'єктів розслідування і на які ми можемо впливати лише опосередковано. Однак, з усіх перерахованих чинників, на наш погляд, найбільш істотним і таким, який можливо усунути – це відсутність методики розслідування злочинів, пов'язаних з іноземними громадянами.

Методика розслідування злочинів може розглядатися у двох аспектах: 1) сам процес розслідування злочинів; 2) розділ науки криміналістики. Саме у взаємозв'язку цих двох напрямів – практичного і теоретичного – методика розслідування злочинів виявляє своє призначення, сприяючи розробці наукових рекомендацій і запровадженню їх у практику розслідування злочинів (Шепітько Ю., 2001., с. 369).

Як відомо, методика розслідування окремих видів злочинів складається з криміналістичної характеристики виду злочинів, типових слідчих ситуацій, версій і планування розслідування, а також первинних і наступних слідчих дій. Основою ж методики є криміналістична характеристика, що дозволяє будувати найбільш правильні слідчі версії.

Щодо поняття та структури криміналістичної характеристики завжди існували та існують дискусії. На думку С. О. Торопова та Д. А. Сафонова, криміналістична характеристика є інформаційно-дієвою системою, орієнтованою на вирішення практичних потреб правоохоронних органів (Торопов С. О., Сафонов Д. А., 2012, с. 758). Г. В. Завгородня переконана, що лише на підставі даних криміналістичної характеристики існує можливість розробки типових версій, слідчих ситуацій початкового та наступного етапів розслідування, а також

визначення особливостей проведення окремих слідчих дій. До основних елементів криміналістичної характеристики вона відносить: 1) характеристику предмета злочинного посягання та обстановку вчинення злочину; 2) характеристику способів, слідів та наслідків злочинної діяльності або бездіяльності; 3) характеристику особи злочинця та його особистісні якості. (Завгородня Г. В., 2012, с. 201). Ю. М. Черноус до елементів криміналістичної характеристики включає: 1) предмет злочинного посягання; 2) спосіб вчинення злочину; 3) обстановку вчинення злочину; 4) «слідову картину» злочину; 5) характеристики особи злочинця та особи потерпілого з урахуванням їх взаємозв'язку (Черноус Ю. М., 2012, с. 35).

В. П. Корж основне призначення криміналістичної характеристики вбачає у реалізації її складових у методиці розслідування. На практиці криміналістична характеристика злочинів сприяє правильному вибору слідчим найоптимальніших напрямів розслідування як у цілому, так і на окремих його етапах (Корж В. П., 2002, с. 58).

Підсумовуючи, А. О. Антошук приходять висновку, що криміналістична характеристика є своєрідною системою даних (відомостей), які описують злочини, сприяють правильному визначенню ефективних криміналістичних методів, прийомів і засобів виявлення, розслідування і часткової профілактики злочинів. До її основних елементів він відносить предмет безпосереднього замаху, спосіб скоєння злочину, слідову картину, обстановку скоєння злочину, особу злочинця (Антошук А. О., 2012, с. 431–432).

Щодо необхідності дослідження та цінності криміналістичної характеристики вбивств вчинених іноземцями, то це підтверджується і анкетуванням працівників слідчих підрозділів із різних областей України. Так, під час анкетування, респондентам ми поставили запитання з приводу того, характеристика якого з елементів криміналістичної характеристики вбивства вчиненого іноземцем найбільш важлива з огляду на практичну діяльність слідчого. За результатами аналізу більш ніж третина вказала на типові сліди злочину (слідова картина) (39 %) та типовий спосіб вчинення злочину (35 %). Також 26 % опитаних вказали на характеристику особи злочинця, як один із важливих елементів криміналістичної характеристики.

У зв'язку з тим, що вбивства, вчинені іноземними громадянами має свою специфіку, то необхідно її розглянути та висвітлити. Крім цього, на основі узагальнення думки респондентів, нами було виділено наступні елементи криміналістичної характеристики вбивства вчиненого іноземцем на території України. До таких елементів нами віднесено: типова слідова картина, спосіб вчинення злочину, відомості про особу потерпілого, відомості про особу злочинця. Саме такі елементи, на нашу думку, мають істотне значення для розкриття і розслідування злочинів даної категорії.

Окремо слід акцентувати увагу на такому дискусійному елементі криміналістичної характеристики, як типова слідова картина. Деякі автори вважають, що основним елементом криміналістичної характеристики є спосіб вчинення та приховання, який в подальшому слугує орієнтиром для встановлення особи злочинця та притягнення її до відповідальності. Стосовно порядку їх включення до структури такої характеристики вчені обстоюють різні позиції (Бабаєва Э. У., Гайдук А. П., Дворкин А. И., 1999, с. 58). Проте ми підтримуємо

точку зору В. О. Коновалової, яка зазначає, що в справах про вбивства, обставини розслідування злочинів, які вчинено в умовах неочевидності, засвідчують, що не спосіб, який відсутній на період виявлення того чи іншого злочину, а саме комплекс слідів або навіть один слід є ключем для розслідування (Коновалова В. Е., 2001, с. 26).

Під час розслідування вбивств, вчинених іноземцями на території України, досліджують слідову картину злочинів задля виявлення на тілі жертви й одязі слідів насильства, а також суттєвого порушення обстановки, що свідчить про наявність боротьби. У межах вивчення виявлених особливостей на місці події можна будувати версії про механізм учинення злочину, вік, стать, фізичну силу, навички й уміння особи злочинця, мотиви злочину.

Аналіз кримінальних проваджень дає змогу виокремити чотири найпоширеніші групи слідової інформації:

1. Сліди людини – ідеальні сліди (показання потерпілих, підозрюваного, свідків-очевидців тощо);

2. Матеріальні сліди:

а) сліди відображення (зовнішності, шкіряного покриву, рук, ніг, зубів, звуку голосу, навичок);

б) сліди речовини – частинки (крові, волосся, нігтів, шкіри, кісток) та виділення (слина, запах, сеча);

3. Знаряддя, засоби вчинення злочину та сліди їх застосування: вогнепальна та холодна зброя, предмети побутової, господарсько-виробничої та іншої діяльності (сокира, кухонний ніж, викрутка, шило тощо); спеціально виготовлені та пристосовані знаряддя (петля-удавка, ніж-фінка, загострена арматура); випадкові предмети (наприклад, каміння, шматок цементу, дошка, палиця).

4. Інші матеріальні сліди (паління, текстильні волокна тощо) (Кузьмічов В. С., 200, с. 94).

Практика розслідування кримінальних правопорушень даної категорії показує, що іноземні громадяни при вчиненні вбивств проти не вчиняють істотних дій, спрямованих на приховування матеріальних слідів, ознак своєї зовнішності. Це пов'язано із тим, що більшість із них перебувають в Україні або нелегально, або вперше. Тому відомостей про них в базах даних України відсутні.

Тому при якісному огляді місць подій можливе виявлення як традиційних слідів-відображень (рук, взуття), так і інших. Це залежить як від особи злочинця, так і від способу вчинення вбивства.

Щодо способів вчинення злочину, то на нашу думку, він має ключове значення і це підтвердило анкетування слідчих. Статистичні дані свідчать про те, що кримінальні правопорушення, пов'язані з іноземними громадянами, а саме спосіб їх здійснення має свою специфіку. Так, на прикладі вбивства можна охарактеризувати окремі обставини способу вчинення злочину. Як правило, вбивства вчиняються із застосуванням зброї (вогнепальної, газового) або колючо-ріжучих предметів, з ретельною підготовкою.

Найбільш часто на етапі підготовки злочинцями проводяться різні заходи розвідувального характеру. Метою цих заходів є вибір об'єкта злочинного посягання. В якості жертви вибираються особи із достатком, зазвичай з найменшими зв'язками в кримінальному середовищі і правоохоронних органах, здійснюється максимальний збір інформації про кількість осіб, які проживають

разом, наявності грошових коштів, матеріальних цінностей і можливих місцях їх зберігання, маршрути руху, а також ймовірність надання активного опору.

Так, із матеріалів кримінального провадження 31.07.2015 року обвинувачений ОСОБА_7, керуючись корисливим мотивом, спрямованим на заволодіння майном ОСОБА_17, знаючи, що останній займається купівлю-продажем іноземної валюти та виробів із дорогоцінних металів на ринці «Колос» в місті Миколаєві та з'ясувавши, що ОСОБА_14 проживає в будинку АДРЕСА_1, зустрів його біля вказаного будинку та, наблизившись, з метою реалізації свого злочинного наміру, переслідуючи мету незаконного збагачення та умисного протиправного заподіяння смерті ОСОБА_14, із застосуванням заздалегідь підготовленої ним незаконно придбаної короткоствольної вогнепальної зброї, здійснив у бік ОСОБА_14 не менше 3-х пострілів, поціливши останньому у голову та живіт, спричинивши тим самим пошкодження кісток черепа, деструкції речовини головного мозку правої півкулі, судбуральної гематоми (клінічної) в правій потиличній області, пошкодження тонкого і товстого кишечника, ушкодження брижейки, гемоперитонеуму (100мл). Від отриманих вогнепальних поранень ОСОБА_14 впав на землю. В свою чергу обвинувачений, керуючись корисливим мотивом, підійшов до непритомного ОСОБА_14 та заволодів належною останньому чоловічою сумкою, в якій знаходились грошові кошти в сумі 52.000,00 російських рублів, що еквівалентно в національній валюті України 18.720,00 гривень, 400,00 доларів США, що еквівалентно в національній валюті України 8.644,00 гривень, та 24.000,00 гривень, після чого зник з місця вчинення злочину з викраденим майном, розпорядившись ним на власний розсуд [12].

Звичайно, це не вичерпний перелік підготовчих дій, однак при розкритті та розслідуванні злочинів необхідно враховувати цю інформацію для виявлення свідків і організації розшуку злочинців.

Дії, спрямовані безпосередньо на вчинення злочинів, зазвичай відрізняються жорстокістю. Як знарядь вчинення злочинів, як зазначалося вище, використовується вогнепальна, холодна зброя, або інші предмети.

Відомості про особу злочинця. Слушною слід визнати думку Р. А. Ахмедшина стосовно того, що криміналістична характеристика особи злочинця в структурі криміналістичного знання має наскрізний характер, адже про неї йдеться в усіх основних розділах криміналістики, зокрема в теорії криміналістики (у межах систематизації криміналістично значущої інформації), у криміналістичній техніці (розкриває природу матеріальних слідів за допомогою з'ясування логічного зв'язку «особистість злочинця – сліди злочину»), у криміналістичній тактиці (дає змогу визначити зміст одного зі структурних рівнів тактичного прийому; цей зміст зводиться до обліку сукупності особливостей психіки осіб, у взаємодії з якими проводять слідчі дії), у методиці розслідування злочинів (становить один із найважливіших блоків вихідної інформації, на базі яких конструюють нові окремі методики розслідування певних груп злочинів) (Ахмедшин Р. Л., 2006, с. 11).

Загалом, вчені виокремлюють такі групи елементів структури особи злочинця:

1. Соціально-демографічні ознаки – стать, вік, соціальне, сімейне та посадове становище, професійна належність, рівень матеріальної забезпеченості, наявність або відсутність постійного місця проживання тощо.

2. Кримінально-правові ознаки, притаманні лише злочинцям. Це дані про вид учиненого злочину, його мотив, форму вини, одноособовий чи груповий характер злочинної діяльності. У цих ознаках відображено характеристики, властивості злочинності, її окремих видів (груп), а також конкретних злочинів.

3. Моральні риси та психологічні особливості, що відображають суб'єктивний світ злочинця. Вказана група ознак охоплює такі підвиди: мотиваційна сфера (потреби й потяги, інтереси, мотиви), нормативні характеристики свідомості (погляди, переконання, ціннісні орієнтації). Психологічні особливості аналізують у контексті інтелектуальної, емоційної, вольової та інших сфер (Сміян Л. С., Нікітін Ю. В., 2010, с. 81).

Характеризуючи особистість злочинця, а саме іноземця при вбивстві, необхідно спочатку класифікувати їх за двома групами:

- перша група – іноземні громадяни, які на законних підставах перебувають на території України;
- друга група – іноземні громадяни, які перебувають на території України без законних підстав.

Перша група злочинців відрізняється особливою зухвалістю і жорстокістю. Вони здійснюють певні підготовчі заходи (деякі з них вказані в способі скоєння злочину), після вчинення вбивства у 84 % випадків незаконно заволодівають цінностями. Час найбільш часто вибирають нічний, побоюючись все-таки можливого в подальшому впізнання.

Характеризуючи друга група злочинців, необхідно відзначити те, що ряд з них прагне незаконно закріпитися на території України. Як правило, вони займаються протиправною діяльністю в своїй державі і перебувають у злочинних угрупованнях.

Злочинні угруповання, що складаються з іноземних громадян, відрізняються високою організованістю і стійкістю. Досить рідкісні випадки, коли до складу цих угруповань входять громадяни різних країн. Скоюють злочини в більшій частині не маскуючись.

Особливості розслідування таких злочинів головним чином пов'язані зі специфікою їх суб'єктів (правовий статус іноземного громадянина, можливі мовні бар'єри, недостатнє знання ними правил поведінки, звичаїв і т.д., що діють в країні їх перебування, та ін.). Детальне вивчення особи злочинця у вбивствах вчинених іноземцями є значущим з точки зору встановлення основних елементів криміналістичної характеристики цього злочину, з'ясування особливостей його вчинення, а також слугуватиме орієнтиром при проведенні досудового розслідування.

Відомості про особу потерпілого. Як правило криміналістичній літературі вчені значну увагу приділяють дослідженню системи «злочинець – жертва». Однак під час розслідування вбивств вчиненого іноземцем на території України слід зважати на деякі особливості вказаного злочину. Так у 56% випадків даний злочин вчиняється, коли злочинець знайомий із потерпілим та у 44% випадків вони між собою не знайомі. Тому, характеризуючи особу потерпілого, можна виокремити дві їх групи. Поділ на такі групи створить слідчому відповідний алгоритм дій у межах конкретного кримінального провадження:

1. Особа потерпілого раніше була знайома із особою злочинця – у такому разі, найбільш ймовірним мотивом вчинення даного злочину буде особиста

неприятнь, конфлікт інтересів та інш. За цих обставин потрібно, передусім, відпрацювати зв'язки, а також осіб, які були присутні чи можуть володіти будь-якою інформацією про події, що відбувалися.

Так, згідно з вироком Суворовського районного суду міста Одеси. ОСОБА_11, який народився в м. Дрезден, Федеративної Республіки Німеччина, кабардинець, громадянин Російської Федерації 5 березня 2014, близько 21 години зустрів біля розташованого за адресою: м. Одеса, вул. Генерала Бочарова, 10, продовольчого магазину раніше знайомого йому ОСОБА_14. Під час розмови між ними виник словесний конфлікт на ґрунті боргових зобов'язань останнього перед обвинуваченим. В ході конфлікту ОСОБА_11, будучи розгніваним надуманими, на його думку, претензіями до нього з боку боржника, реалізуючи раптово виниклий намір на вбивство останнього, здійснив постріл з наявного у нього револьверу в область правого ока ОСОБА_14, чим спричинив тому вогнепальне вхідне, проникаюче, сліпе, кульове поранення правої півкулі головного мозку, що віднесено до тяжких тілесних ушкоджень за критерієм небезпеки для життя, від якого ОСОБА_14 помер о 16 годині 55 хвилин наступної доби в КУ «Одеська обласна клінічна лікарня» [15].

2. Особа потерпілого не була знайома із особою злочинця. Аналіз судових вироків дає змогу стверджувати, що в разі виявлення нестановленої особи потерпілого, коли наявні ознаки оборони, особа підозрюваного намагалася здійснити напад на потерпілу особу з певною метою (з корисливих чи хуліганських мотивів). Дані особи зазвичай молодого віку, фізично не розвинені і у випадках вчинення стосовно них злочини надати відповідного опору не можуть. У такому разі першочерговими слідчими (розшуковими) діями під час розслідування кримінальних проваджень є встановлення особи потерпілого й обставин, що трапились.

Так, згідно з вироком Личаківського районного суду м. Львова обвинувачений ОСОБА_7 – громадянин Королівства Марокко, 19 жовтня 2012 року, близько 05 годин 50 хвилин, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, знаходячись на тротуарі автодороги, що по вул. Пекарській, 65 в м. Львові, безпричинно розпочав конфлікт із гр. ОСОБА_8, під час якого ОСОБА_7, керуючись раптово виниклим умислом на вчинення умисного вбивства ОСОБА_8, з хуліганських мотивів, діючи під надуманим приводом з'ясування стосунків з приводу неправомірної поведінки потерпілого ОСОБА_8 по відношенню до нього, з мотивів явної неповаги до суспільства, нехтуючи загальнолюдськими правилами поведінки та моралі, протиставляючи себе суспільству та іншим громадянам, умисно наніс ОСОБА_8 декілька ударів кулаками по голові, внаслідок яких останній впав на землю. Реалізуючи свій злочинний умисел, спрямований на позбавлення життя СОБА_8, ОСОБА_7 почав ногами у взутті скакати по життєво важливих органах – голові та грудній клітці потерпілого, заподіявши тяжкі тілесні ушкодження, які є небезпечними для життя в момент заподіяння і спричинили смерть потерпілого [16].

Висновок. Резюмуючи викладене, можна впевнено сказати, що криміналістична характеристика вбивств, вбивств, учинених іноземцями на території України – це певна система відомостей про це кримінальне правопорушення, а саме про особи злочинця та потерпілого, спосіб вчинення та

слідова картина злочину, що має значення для виявлення, розслідування та попередження злочинів криміналістичними засобами, прийомами й методами.

Список використаних джерел:

1. Інформація, щодо притягнення до відповідальності іноземців URL: <https://www.npu.gov.ua>
2. Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення за 2017, 2018 роки. *Генеральна прокуратура України*: [сайт]. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html>
3. Криміналістика: підруч. для студ. юрид. спец. вищих закладів освіти за ред. В. Ю. Шепітька. К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2001. 684 с.
4. Торопов С. О. Криміналістична характеристика злочинів, передбачених ст. 270-1 ККУ С. О. Торопов, Д. А. Сафонов. *Форум права*. 2012. № 3. С. 758–762.
5. Завгородня Г. В. Криміналістична характеристика злочинних порушень правил охорони або використання надр. *Форум права*. 2012. № 3. С. 201 – 205.
6. Чорноус Ю. М. Криміналістична характеристика злочинів міжнародного характеру. *Криміналістичний вісник*. 2012. № 1 (17). С. 34–40
7. Корж В. П. Теоретические основы методики расследования преступлений, совершаемых организованными преступными образованиями в сфере экономической деятельности: монография. Х. НУВД, 2002. 412 с.
8. Антошук А. О. Криміналістична характеристика вбивства матір'ю своєї новонародженої дитини. *Митна справа*. 2012. № 2. ч. 2. С. 430–433.
9. Расследование преступлений повышенной общественной опасности : пособие для следователя. [Э. У. Бабаева, А. П. Гайдук, А. И. Дворкин и др.]; под науч. ред. Н. А. Селиванова. М. : Лига Разум, 1999. 444 с.
10. Коновалова В. Е. Вбивство: мистецтво розслідування : монографія. Харків : Факт, 2001. 311 с.
11. Кузьмічов В. С. Криміналістичний аналіз розслідування злочинів : монографія. Київ : НАВСУ. Правник, 2000. 450 с.
12. Єдиний державний реєстр судових рішень : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/61531923>
13. Ахмедшин Р. Л. Криминалистическая характеристика личности преступника : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Томск, 2006. 48 с.
14. Кримінологія : підручник / за заг. ред. Л. С. Сміяна, Ю. В. Нікітіна. Київ : Нац. акад. упр., 2010. 496 с.
15. Єдиний державний реєстр судових рішень : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/47919181>
16. Єдиний державний реєстр судових рішень : [сайт]. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/37461777>